

Bjørn Brænd:

Reguleringsplan for Atnasjø kafé: offentlig ettersyn

– merknader og innspill sak 15/788

Lokal byggeskikk

Statens vegvesen presenterer det overordnede målet for arkitektur og kunst langs Nasjonale turistveger slik:

«Norge har lang tradisjon med å tilpasse bygninger i krevende terreng. Denne tradisjonen har formgivere tatt videre i arbeidet med å foredle de nasjonale turistvegene. Arkitekturen skal legge til rette for naturopplevelsene, samtidig som den er en attraksjon i seg selv. Kunsten langs vegene skal forsterke strekningenes egenart og fortelle andre tankevekkende historier.

Turistvegseksjonen i Statens vegvesen har engasjert over 50 arkitekter, landskapsarkitekter, designere og kunstnere, både unge og veletablerte. I arbeidet har vi lagt vekt på nyskaping og kreativitet som har resultert i en sjelden skaperkraft, og mange unge arkitekter har høstet stor anerkjennelse for sine nyskapende turistvegprosjekter. De fleste formgiverne er norske. Unntaket er verdenskjente navn som arkitekten Peter Zumthor og kunstneren Louise Bourgeois.»

Det ligger fjernt fra meg, og jeg tror de fleste ellers, ikke å sette pris på nye ideer, tanker om helhet, og ikke minst dristige og nyskapende konstruksjoner slik vi kan finne dem langs de 18 Nasjonal turistvegstrekingene. Det har skapt internasjonal oppmerksomhet at et statlig vesen har gått i spissen for en så ny og dristig satsning på å utvikle og markedsføre det beste av hva norsk natur har å by på. En kombinasjon av natur og arkitektur er en idé nærmest for et riddersprang å regne. I tillegg har turistvegorganisasjonen forankret hele satsingen i et fagtungt råd av dyktige arkitekter. Et stort antall arkitektkontorer og mange unge arkitekter har skapt utfordrende, spennende, uventede, symbolrike, vakre og funksjonelle byggverk som svar på oppdrag fra turistvegorganisasjonen, ofte i nært samarbeid med private virksomheter. Også i Sollia kan vi oppleve flere prosjekter. Informasjonstavler, Sohlbergplassen, Straumbuplassen og Fossehuset er gode eksempler.

Ellers kan jeg anbefale et par nyere bøker: Fjelllets kulturlandskap (Museumsforlaget) og Norske hyttedrømmer - Fjellhytter (Egmont). Jeg har til gode å se så grelle eksempler på dårlig tilpassede huskonstruksjoner i ubygd natur som eksempelforslaget i høringsutkastet til reguleringsplan.

Byggeskikkveilederen for Midt- og Nord-Østerdalen har vært oppfattet som kommunens veileder og ramme for begrepet lokal byggeskikk. Siden det ikke blir referert til denne, kan det da tenkes at den ikke er kjent hos planleggingsfirmaet?

Byggeskikkveilederen bør gi viktige signaler til både utbyggere, planleggere og utførende arkitekt. Byggeskikkveilederen er å oppfatte som et overordnet plandokument.

Selv om ingen av utbyggerne er medlemmer av det organiserte bedriftsnettverket for strekingen Nasjonal turistveg Rondane, må en regulerings- og utbyggingsplan ta hensyn til de bedriftene som aktivt jobber for hele turistvegstrekingen, og at man holder seg til en omforent plan om å gi opplevelse av det lokalt særpreg - særpregede kvartærgeologisk landskap og et kulturlandskap der bygningsmassen skal tåle ÷ 50 °C.

Det foreliggende forslag til utforming av hytter bryter fullstendig med det som i videste forstand kan oppfattes som lokal byggeskikk for Sollia. For å illustrere hvordan et representativt utsnitt av

den lokale bygningsmassen i Sollia oppfattes gjennom en kunstners blikk, legger jeg ved en nylig publisert bok: Sollia. Nisser, hus og tun av Bjørn Brænd og Kjell E. Midthun (2016).

"Vi har ikke endelig bestemt hyttetyperne i reguleringsplanen for Atnasjø Kafe", sier utbyggenes talsperson Per Wold til Sollia.net, som har hatt en serie med synliggjøring av ulike sider ved forslaget til plan og kommentarer til forslaget.

"Ut over det som står i reguleringsplanen, har jeg ingen ytterligere kommentarer til dette nå, da det er for tidlig i prosessen", sier Per Wold til Sollia.net når han blir spurt om f.eks. hva forretningsbygget skal brukes til.

Ikke åpne kort – fordekte planer?

Holdningene utbyggerne legger for dagen ved talsperson Per Wold, er ikke uttrykk for den åpenhet som det i planutkastet skrives at utbyggerne er så sterke tilhengere av. Det er derimot å holde publikum for narr når vi inviteres til å ha synspunkter og til å komme med konstruktive innspill på et høringsutkast der eksemplene som presenteres ikke er tenkt for planområdet.

Når det legges fram forslag til en ny reguleringsplan som forutsetter dispensasjoner og avvik fra gjeldende privatrettslige grunneieravtaler og reguleringsplaner, vil det være i god naboånd å spille med åpne kort. Det er sterkt provoserende at utbyggerne ikke presenterer et eksempel på forventet hyttetype, men istedenfor «slenger med» foto og tegning som er noe ganske annet enn det de beskriver som hytter med største areal 75 m² og en frittstående bod på 15 m², ca. 30 i tallet, og mønehøyder på opptil 9,5 m, gesimshøyder på opptil 6,5 m og svartbeiset. Heller ikke de utbyggerne Per Wold opptre på vegne av, har umaket seg med å fortelle om sine tanker og visjoner for Atnasjø kafé og det nye turistsenteret.

Det er velkjent at profesjonelle utbyggere ligger lavt med konkretisering i de innledende søknadene, for å få frie tøyler gjennom et diffust rammeverk, for så å komme med endringer underveis. Et ferskt eksempel synliggjør problemstillingen, se lenken <https://www.nrk.no/hordaland/planlagd-bod-blei-blokk-i-sotra-kystby-1.13228273>.

Et forhold å merke seg er søkers tilnærming til kommentarer og innspill, herunder holdningen til gjeldende grunneieravtaler om å forplikte seg gjensidig til ikke å bygge fritidsboliger mellom F27 og Atnsjøen. Det er et privatrettslig forhold som ikke tas nærmere opp i planen.

Det har vært aktuelt å begrense hyttebyggingen i Atnsjølia, og det bør tilstrebes en fordeling av mulighetene mellom grunneierne.